

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

תורה – ויקרא פרק ו'

- (ז) וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יהוה אל פני המזבח: (ח) וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יהוה אל פני המזבח: (ט) ודא אורייתא דמנחתא דיקרבון יתה בני אהרן קדם יי לקדם מדבחה:
- (ח) והרים ממנו בקמיו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אוקרתה ליהוה: (ט) והרים ממנו בקמיו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אוקרתה ליהוה: (ט) ויפרש מניה בקמיה מסלתא דמנחתא וממשחה וית כל לבונתא די על מנחתא ויסק למדבחה לאתקבלא ברעוא אפרתא קדם יי:
- (ט) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה: (ט) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה: (ט) ודאשתאר מנה יכלון אהרן ובגוהי פטיר תתאכל באתר קדיש בדרת משפן זמנא יכלנה:
- (י) לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאת וכאשם: (י) לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאת וכאשם: (י) לא תאפי חמיע חלקהון יהבית יתה מקרבני קדש קודשין היא פחטאתא וכאשםא:

רש"י

- (ז) וזאת תורת המנחה – תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמאת מנחת כהנים שהיא כליל מנין ת"ל תורת: הקרב אותה – היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה' – הוא מערב שהוא ללד אהל מועד: אל פני המזבח – הוא הדרום שהוא פניו של מזבח שהכבש נתון לאותו הרוח:
- (ח) (והרים ממנו – מהמחוצר שיהא עשרון שלם צבת אחת צעת קמיאה. בר"י): בקמיו – שלא יעשה מדה לקומץ ויומא מו: מסלת המנחה ומשמנה – מכאן שקומץ ממקום
- שנתרבה שמנה [סוטה יד]: המנחה – (ת"כ) שלאתהא מעורבת באחת: ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר – (ת"כ) שמלקט את לבונה לאחר קמיאה ומקטירו ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות צויקרא הולך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן:
- (ט) במקום קדוש – ואיזהו בחצר אהל מועד: (י) לא תאפה חמץ חלקם – [מנחות נה] אף השירים אסורים בחמץ: כחטאת וכאשם – [שם ב] מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמאה שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמאה שלא לשמה כשרה:

נביא – ירמיה פרק ז' כז-ל'

- (כז) ודברת אליהם את כל הדברים האלה ולא ישמעו אליך וקראת אליהם ולא יענוכה: (כז) ותמליל עמהון ית כל פתגמיא האלין ולא יקבלון מנך ותתנבי להון ולא יתיבונך:

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

(כח) וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיָּהֶם: (כח) ותימר להון דין עמא די לא שמעו למימרא דיי אלהון ולא קבילו אולפן פסקת הימנותא ואתמנעת מפומהון:
 (כט) גָּזִי נִזְרָה וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאֵי עַל שְׂפִיָּם קִינָה כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת דּוֹר עֲבָרְתוֹ: (כט) תלישי על דברביך דיגלון וטולי על נגרין אליא ארי רחיק יי ורטיש ית דרא דעברו על מימריה:
 (ל) כִּי עָשׂוּ בְּנֵי יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם יְהוָה שָׁמוּ שְׂקוּצֵיהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטָמְאוֹ: (ל) ארי עברו בני יהודה דביש קדמי אמר יי שויאו שקועיהון בביתא דאתקרי שמי עלוהי לסבותיה:
 דאתקרי שמי עלוהי לסבותיה:

רש"י

(כט) גזי נזרד – תלשי סערך כמו ויגז שלום   כחךך לשון גדולה וכן תרגם יונתן רכרביך וכן
 (במדבר ט) ויגז את ראשו (איוז א) ל"א נזרד   חיברו מנחס. ויטוש – ויעזוב:

כתובים – משלי פרק כב' טז-יט'

(טז) עֲשֵׂק דָּל לְהַרְבוֹת לוֹ נָתַן לְעֵשִׂיר אֶף לְמַחְסוֹר: (טז) דעשק למסכנא מסגי ליה בישתא ודיהב לעתירא חוסרנא הוא ליה:
 (יז) הֵט אֲזַנְךָ וּשְׁמַע דְּבַרֵי חֲכָמִים וְלִפְנֵי תְּשִׁית לְדַעְתִּי: (יז) ברי צלי אדנך ושמע מולי דחכימי ולבך שים לידיעתי:
 (יח) כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֶם בְּבִטְנְךָ יִכְנֹו יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ: (יח) מטול דבסימין נטר אינון בכרסך ונתקנון איך חדא על שפותרך:
 (יט) לְהֵיוֹת בִּיהוָה מִבְּטַחְךָ הַיּוֹם אֶף אֶתְּהָ: (יט) דנהוי באלהא סברך ואודעתך יומנא דרא אף אנת:

רש"י

(טז) עושק דל להרבות לו – עושק. נתן   (יח) כי נעים – יהי לך לאחר זמן אם
 לעשיר – סוף שנתן ממונו לעו"ג העשירי   תשמרם ותכפנס בצטנך שלא תשכחם ואימתי
 ואך למחסור הוא זא: יהיו שמורים בלבך בזמן שיכוננו על שפתך
 (יז) הט אזנך שמע דברי חכמים – ללמוד   כאשך תוליאם צפיד:
 תורה מחכס כל שהוא. ולבך תשית לדעתי –   (יט) להיות זה' מצטנך הודעתך – אני
 ואם רבך רשע לא תלמוד ממעשיו: מודיעך שתצטח זה' ותעסוק בתורה ולא
 תאמר איך אצטל ממלאכתי ואיך אתפרנס:

משנה – עירובין פרק א'

(א) מְבוּי שְׁהוּא גְבוּהָ לְמַעְלָה מִעֲשָׂרִים אַמָּה, יִמְעֵט. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמְרִי, אֵינּוּ צָרִיךְ. וְהָרַחֵב מִעֲשָׂר אַמּוֹת, יִמְעֵט. וְאִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אֵף עַל פֵּי שְׁהוּא רַחֵב מִעֲשָׂר אַמּוֹת, אֵין צָרִיךְ לְמַעֵט:

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

פתח בעיניו, הלכך ימעט רוחב כניסתו ויעמידנו על עשר או על פחות: ואם יש לו לורת הפתח – בכל מקום שאמרו חכמים לורת פתח, הוא אפילו קנה מכאן וקנה מכאן גבוהים עשרה טפחים או יותר וקנה על גביהן ואע"פ שאינו נוגע בהן ואע"פ שגבוה מהן יותר משלשה טפחים. וכל האמות השנויות במשנה זו ובכל עירובין וסוכה וכלאים הם אמה בת ששה טפחים וכל טפח ארבע אצבעות בגודל, אלף שלפעמים כריך למדוד בטפח כז, כלומר שלא יקום ריוח באצבעות הגודל בין זו לזו אלף יהיו מלוממות ונוגעות זו בזו, ופעמים כריך ליתן ריוח בין גודל לגודל שלא יהיו נוגעים זו בזו וזהו הנקרא טפח שוחק. כיצד, בזמן שהמדידה בטפח עכב היא לחומר כגון מצוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט וסוכה שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה, מודדים בטפח עכב. ובזמן שהמדידה בטפח שוחק היא לחומר כגון מצוי אין גבוה פחות מעשרים טפחים סוכה אין גבוהה פחות מעשרים טפחים, מודדין בטפח שוחק. וכן לעולם:

(ב) הַכֶּשֶׁר מְבוּי, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, לְחֵי וְקוֹרָה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים, לְחֵי אוֹ קוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לְחֵי. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר תִּלְמִיד אֶחָד לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל מְבוּי שֶׁהוּא פְחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁהוּא [נִתָּר] אוֹ בְּלָחֵי אוֹ בְּקוֹרָה, עַל מֵה נִחְלְקוּ, עַל דָּחַב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד עֶשֶׂר, שֶׁבֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, לְחֵי וְקוֹרָה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים, אוֹ לְחֵי אוֹ קוֹרָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, עַל זֶה וְעַל זֶה נִחְלְקוּ:

מחילת [שלימות] בעיניו ותו לא, ואתאי הלכה למשה מסיני להוסיף רביעית או בלחי משהו או בקורה להיכר מחילה. ומצוי לאיירי ביה הכא הוא מצוי סתום משלש רוחותיו ורוח רביעית פתוחה לרשות הרבים. וארכו יותר על רחבו, דאי ארכו כרחבו, הוי כחצר שגפרכה הפתוחה לרשות הרבים ולריך פס ארבעה או שני פסין של כל שהו, וכן חצר

רע"ב – (א) מצוי – שאינו רחב שש עשרה אמה אע"פ שהוא פתוח משני ראשו לרשות הרבים, אי נמי רחב שש עשרה אמה ואינו מפולש אלף ראשו אחד פתוח לרשות הרבים וראשו אחד סתום. ומן התורה שרי לטלטולי ביה בלא שום תקון, ורבנן הוא דגזור עליה, דילמא אתי לטלטולי ברשות הרבים גמור. ושרויה בתקנתא דלחי או קורה דתהוי ליה הכירא. ואם הניח את הקורה למעלה מעשרים אמה, ימעט. כלומר ישפיל את הקורה עד שתהיה למטה מעשרים. דלמעלה מעשרים לא שלטא בה עינא. ואם יש בקורה [זו] אמתרא פירוש יורים ופיתוחים, אפילו למעלה מעשרים אמה אינו כריך למעט, שעל ידי אותם היורים שלטא בה עינא: ר' יהודה אומר אינו כריך – דטעמא דקורה לאו משום הכירא אלף משום מחילה, דאמרין פי תקרה יורד וסותם, וכיון שכן הוא, מה לי בתוך עשרים מה לי למעלה מעשרים. ואין הלכה כרבי יהודה: והרחב מעשר אמות ימעט – דטפי מעשר אמות לא מקרי פתח אלף פרצה, ואנן

רע"ב – (ב) הכשר מצוי – הכנתו והזמנתו של מצוי לטלטל בתוכו על ידי שתופי מצויות: בית שמאי אומרים לחי וקורה – שניהן כריך, דסבירא להו מן התורה ארבע מחילות שלימות בעיניו, ואתאי הלכה למשה מסיני ואוקימתא לרביעית לחי וקורה: ובית הלל אומרים או לחי או קורה – דמן התורה שלש

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

ולחי משום מחילה: רבי אליעזר אומר לחיים – כזית שמאי סבירא ליה ובעי לחי מכאן ומכאן. ואין הלכה כר' אליעזר: אומר תלמיד אחד – הוא רבי מאיר: שהוא פחות מארבע אמות – רוחב פתחו: אומר רבי עקיבא על זה ועל זה נחלקו – ותנא קמא נמי הכי קאמר ללא מפליג בין רחב לקצר, ומפרש בגמרא לאיכא זינייהו מזוי שיס ברוחב פתחו פחות מארבעה טפחים, דחד מנייהו סבר אינו כריך לא לחי ולא קורה, ואידך סבר כריך לי או קורה, ולא הוברר מתוך דבריהם הי מנייהו סבר כריך והי מנייהו סבר אינו כריך:

(ג) הַקוֹרֶה שְׂאֵמְרוּ, רְחֹבָה בְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ, וְהָאֲרִיחַ חֲצִי לְבֵנָה שֶׁל שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, הִיא לְקוֹרֶה שֶׁתְּהֵא רְחֹבָה טַפָּחַ, בְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ לְאֲרֹבּוֹ:

שהקורה רחבה טפח, אותו חצי טפח הנותר שהאריח רחב טפח ומחנה יכול למרחב בטיט, ארבע מכאן וארבע מכאן, ועל ידי כן תהיה רחבה לקבל אריח. והכי מפרש לה בגמרא:

(ד) רְחֹבָה בְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ, וּבְרִיאָה בְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, רְחֹבָה אֶף עַל פִּי שְׂאֵינָה בְּרִיאָה:

וכן הלכה:

(ה) הִיָּתָה שֶׁל קֶשׁ אוֹ שֶׁל קָנִים, רוֹאִין אוֹתָהּ בְּאֵלּוֹ הִיא שֶׁל מִתְּכַת. עֲקֻמָּה, רוֹאִין אוֹתָהּ בְּאֵלּוֹ הִיא פְּשׁוּטָה. עֲגֻלָּה, רוֹאִין אוֹתָהּ בְּאֵלּוֹ הִיא מְרַבֵּעַת. כָּל שֵׁישׁ בְּהֶקְפוֹ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, יֵשׁ בוֹ רֹחַב טַפָּח:

רע"ב – (ה) היתה של קש ושל קנים כו' – רבי יהודה קאמר לה ולית הלכתא כוותיה: עקומה – שאין אריח יכול לנוח עליה. וכן עגולה אין אריח נח בה: אם יש בהקיפה – כלומר ואינו היא מדת העגולה להכשיר, כל שיס בהקיפה שלשה טפחים, שזריכה חוט שלשה טפחים להקיפה סביב, זידוע שיס בה רוחב טפח אם תחלק. שכן מינו זיס שעשה שלמה (ד"ה ז 7) עשר באמה משפתו אל שפתו עגול סביב וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב, אלמא לכל אמה רוחב בעיגול איכא שלש אמות היקף:

(ו) לְחִיּוֹן שְׂאֵמְרוּ, גְּבֵהֶן עֶשְׂרֵה טַפָּחִים, וְרַחְבָּן וְעֵבֶין כָּל שְׂהוּא. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, רְחֹבָן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים:

שיעורו: גבהן עשרה טפחים – כשיעור גובה המזוי לאין גבהו פחות מעשרה טפחים – ואפילו היה המזוי גבוה הרבה

שנפרעה לרשות הרבים וארכה יותר על רחבה, נדונה כמזוי ונתרת בלתי או בקורה. ומזוי שהוכשר בלתי חלוק ממזוי שהוכשר בקורה, לאילו מזוי שהוכשר בלתי הוא כאלו יש לו ארבע מחילות והזרק מרשות הרבים לתוכו חייב. ומזוי שהוכשר בקורה אף על פי שמותר לטלטל בתוכו על ידי שתוף לא הוא כרשות היחיד גמורה והזרק מרשות הרבים לתוכו חייב. ומזוי שהוכשר בקורה אף על פי שמותר לטלטל בתוכו על ידי שתוף לא הוא כרשות היחיד גמורה והזרק מרשות הרבים לתוכו פטור. דקיימא לן, קורה משום הכירא

רע"ב – (ג) רחבה כדי לקבל אריח – שתהא ראויה לזנות עליה בנין לקביעות:

והאריח חצי לבנה של שלשה טפחים – נמלא האריח טפח ומחנה רוחב: דיה לקורה ברוחב טפח – הכי קאמר, כיון

רע"ב – (ד) זריחה לקבל אריח – חזקה לסבול כווד האריח שלא תשבר.

רע"ב – (ו) לחיים שאמרו – לחיים שנחלקו בה רבי אליעזר וחכמים, לרבי אליעזר תרתי בעינן ולרבנן חדא. זהו

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

במחילה – ואין הלכה כרבי יוסי:

דיו בלחי גבוה עשרה טפחים: רבי יוסי
אומר רחבן שלשה – דבעי דבר חשוב

(ז) בבל עושין לחיין, אפלו בדבר שיש בו רוח חיים. ורבי יוסי אוסר.
ומטמא משום גולל, ורבי מאיר מטהר. וכותבין עליו גטי נשים, ורבי
יוסי הגלילי פוסל:

הלכה: ור' יוסי הגלילי פוסל – לכתוב
(דברים כד) וכתב לה ספר, מה ספר אין
בו רוח חיים אף כל שאין בו רוח חיים.
ורבנן, אי כתיב וכתב לה בספר,
כדקאמרת, השתא לכתוב וכתב לה ספר,
לספירת דברים הוא לכתוב. והלכה כתנא
קמא. [ואם כתבו לה גט בקרן של פרה
ונתן לה את הפרה דהשתא אינו כריך
קליפה לאחר שנכתב, כשר. אבל אם לא
נתן לה את הפרה אלא את הקרן כיון
שכריך קליפה לא מגרשא ביה:

רע"ב – (ז) ורבי יוסי אוסר – לחיישין
שמה תמות ולא הוי גבוהה עשרה ולא
יהיב אלעתייה וסמך עלה: ומטמא
משום גולל – אם עשאן גולל לקבר
מטמא לעולם אם נגע בו אדם וכלים
כאזהל המת אפילו ניטל משם, לכתוב
(במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה,
ודרשין לרבות גולל ודופק, גולל הוא
כסוי הקבר: ורבי מאיר מטהר – טעמא
דרבי מאיר משום דקסבר כל מחילה
העומדת ברוח חיים אינה מחילה ואינה

(ח) שירא שחנתה בבקעה והקיפיה בכלי בהמה מטלטלין בתוכה, ובלבד
שיהא גדר גבוה עשרה טפחים ולא יהיו פרוצות יתרות על הבנין. כל
פרצה שיהא כעשר אמות, מתרת, מפגי שיהא כפתח. יתר מכאן אסור:

הפרוץ מותר: יתר מכאן אסור – אפילו
פרצה אחת יותר מעשר, אוסרת כל
ההיקף. ואפילו העומד מרובה, ללא
עבדי אינשי פתח יותר מעשר והוי פרצה.
ודוקא דאין לה לורת פתח. אבל אית לה
לורת פתח, אפילו יותר מעשר הוי פתח:

רע"ב – (ח) ולא יהיו פרצות יתרות על
הבנין – ואפילו הן פרצות קטנות פחותות
מעשר, אם הפרוץ מרובה על העומד
אינה מחילה, ואף כנגד העומד אסור: כל
פרצה שהיא כעשר אמות מותרת –
ובלבד שיהא העומד רב עליה. אי נמי
פרוץ כעומד, הוי מחילה ואף כנגד

(ט) מקיפין שלשה חבלים, זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, ובלבד שלא
יהא בין חבל לחברו שלשה טפחים. שעור חבלים ועבין, יתר על טפת,
כדי שיהא חבל עשרה טפחים:

שני משהוין בשני האוירין, ומאמצעי
לעליון פחות משלשה, הרי תשעה טפחים
עומד בשלשה האוירין פחות שלשה
משהוין: שעור עובי החבלים יותר
עלטיפח – שלשה משהוין, כדי שיהא בין
הכל עשרה טפחים:

רע"ב – (ט) מקיפין שלשה חבלים –
אשירא שחנתה בצקעה קאי: זה למעלה
מזה – על גבי יתדות סביב מן החבל
התחתון לקרקע פחות משלשה והרי
כאילו כולו עומד, דכל פחות משלשה
כלבוד דמי, וממנו לאמצעי פחות
משלשה, הרי עומד ששה טפחים פחות

(י) מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים.
בשירא דברו, דברי רבי יהודה. וחקמים אומרים, לא דברו בשירא אלא
בהוה. כל מחצה שאינה של שתי ושל ערב, אינה מחצה. דברי רבי

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

יוסי בר רבי יהודה. וְחֻכְמֵי אֹמְרִים, אֶחָד מִשְׁנֵי דְבָרִים. אֲרַבְעָה דְבָרִים
פְּטְרוּ בַּמְחִנָּה, מִבִּיאֵין עֵצִים מִכָּל מְקוֹם, וּפְטוּרִים מִדְּחִיצַת יָדַיִם,
וּמִדְּמַאי, וּמִלְעָרֵב:

חמשים רוחב כחצר המשכן, ושלשה בני
אדם או יותר הן שיירא ויכולים לעשות
מחילה גדולה ואפילו כמה מילין כפי מה
שכריך להם ולכלי תשמישם ולזהמתם
ובלבד שלא ישאר מקום פנוי בתוך
המחילה יותר מצית סאתים: פטרו
במחנה – ליוצאים למלחמה ואפילו
למלחמת הרשות: מביאין עצים – ואין
חוששים משום גזל ואפילו כרתו אותם
בעליהם ועשאוהו חבילות: ופטורים
מרחיצת ידים – שלפני הסעודה. אבל
במים שלאחר הסעודה חייבים, הואיל
ונתקנו מחמת הסכנה של מלח סדומית
המסמא את העינים, חמירא סכנתא
מאיסורא: ומדמאי – שאין כריכין
להפריש תרומת מעשר של דמאי כגון אם
לקחו תבואה מעם הארץ: ומלערב –
עירובי חכרות כגון מאוהל לאוהל במחנה
מקוץ מחילות. אבל עירובי תחומין כריכין
לערב:

רע"ב – (וי) מקיפין בקנים – נעולים
ועומדים, וזו היא מחילת שתי. אבל של
חבלים הוא מחילה של ערב: כשיירא
דברו – הקילו אלכן שאין כריכין אלא או
שתי כגון קנים או ערב כגון חבלים. אבל
ליחיד לא הקלו אלא עד שיהיה בהן שתי
וערב. ושלשה בני אדם הרי הן כשיירא:
כל מחילה שאינה של שתי ושל ערב כו'
– רבי יוסי ב"ר יהודה פליג עליה דאבוה
וקאמר אפילו לשיירא צעי שתי וערב:
אחד משני דברים – או שתי או ערב.
ואיכא בין רבנן קמאי לרבנן בתראי דרבנן
קמאי לא שרו ליחיד אלא דומיא דשיירא,
בדרך, הואיל ואינו יכול לעשות מחילה
לאויה, ולא בישוב, ורבנן בתראי אמרי
אחד משני דברים בין ליחיד בין לרבים
בין בדרך בין בישוב, והלכתא כוותייהו.
אלא שאדם אחד או שנים ששבתו במדבר
אין יכולים לעשות מחילה גדולה יותר
מצית סאתים שהוא מאה אמה אורך על

גמרא – עירובין דף י"ז ע"א

תנו רבנן מחנה היוצאת למלחמת הרשות מותרין בגזל עצים יבשים רבי
יהודה בן תימא אף חונין בכל מקום ובמקום שנהרגו שם נקברין:
מותרין בגזל עצים יבשים: האי תקנתא דיהושע הוה דאמר מר עשרה
תנאים התנה יהושע שיהו מרעין בחורשין ומלקטין עצים משדותיהן התם
בהיזמי והיגי הכא בשאר עצים אי נמי התם במחוברין הכא בתלושין אי
נמי התם בלחין הכא ביבשים: רבי יהודה בן תימא אף חונין בכל
מקום ובמקום שנהרגים שם נקברים: פשיטא מת מצוה הוא ומת מצוה
קונה מקומו לא צריכא אף על גב דאית ליה קוברין דתניא איזהו מת
מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה ומת
מצוה קנה מקומו והתניא המוצא מת מוטל בסרטיא מפניהו לימין אסרטיא

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

או לשמאל אסרטיא שדה בור ושדה ניר מפניהו לשדה בור שדה ניר ושדה זרע מפניהו לשדה ניר היו שתייהן נירות שתייהן זרועות שתייהן בורות מפנהו לכל רוח שירצה אמר רב ביבי הכא במת מוטל על המיצר עסקינן מתוך שניתנה רשות לפנותו מן המיצר מפניהו לכל רוח שירצה: ופטורין מרחיצת ידים: אמר אביי לא שנו אלא מים ראשונים אבל מים אחרונים חובה אמר רב חייא בר אשי מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכחא כקורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כייל מילחא מאי אמר ליה [הא] לא מיבעיא:

רש"י על הגמרא

סלקא דעתך קנה מקומו, היכי מצי למסקליה מהתם: צמת מוטל על המיזר – שמוטל על ברוחב הדרך ממיזר למיזר, מתוך שניתן רשות לפנותו מפני כהנים ועושי טהרות שלא יאהילו עליו, מפניהו לכל רוח שירצה: שמלח סדומית יש כו' – ואמור רבנן (ברכות מ, א) אחר כל אכילתך אכול מלח, ומשום מלח שטבל בו אכזעו תיקנו מים אחרונים: כי קורטא בכורא – בכור מלח יש מעט מאותו מלח סדומית, כמין קורטא קטון: כייל מלחא מאי – מדד מלח לחמרים, כריך לטובל ידיו או לא:

למלחמת הרשות – סתם מלחמת רשות, ממלחמת יהושע ואילך שהיא היתה מלחמת מלחמה: עמים יבשים – וכל שכן לחים: עשרה תנאים – צבא קמא צפרק מרובה (פ, א): שיהו מרעין בחורשין – שיהא כל אדם מוליד בהמותיו לרעות זיער של חזרו, ולא יקפיד בעל היער, משום דלאו לקצירה קאי: הכא בחלושין – אף על פי שהלשום הצעלים לזרכן להיסק, ויש בהם משום גזל אכל אחרים מותר לאנשי מחנה: מת מלח קונה מקומו – אחד מעשרה תנאים שהתנה יהושע הוא: לחית ליה קוצרין – שיש לו יורשין: באיסרטיא – דרך כבושה: מפניהו – ואי

זוהר – צו דף לא ע"א

(פתח רבי יוסי ואמר), ועל דא פתיב, (תהלים פז) ולציון יאמר איש ואיש יולד ביה. חד לדניא, וחד לרחמי. פד מזדווגי פחדא בזווגא חד, פדין ציון אקרי, וציון וירושלים אשתמודע, ואשתבח דדא בדא תלייא:

פתח רבי יוסי ואמר, פתיב (ויקרא כ) והתקדשתם (דף ל"א ע"ב) והייתם קדושים. מאן דמקדש גרמיה מלדע, מקדשין ליה מלעילא. מאן דמסאב גרמיה מלדע, מסאבין ליה מלעילא. מקדשין ליה מלעילא יאות, דהא קדושה דמאריה שריא עליה, אבל מסאבין ליה מאן אתר. ואי תימא מלעילא, וכי מסאבותא שריא לעילא:

אמר רבי חייא, היינו דתנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא. אי עובדא דלתתא היא בקדושה, אתער קדושה לעילא, ואתי ושריא עליה,

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

ואתקדש ביה. ואי איהו אסתאב לתתא, אתער רוח מסאבותא לעילא, ואתי ושריא עליה, ואסתאב ביה. דהא בעובדא תליא מלתא: דהא לית לה טב וביש, קדושא ומסאבותא, דלית ליה עקרא ושרשא לעילא. ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא, מה דתלי בעובדא, בעובדא אתער לעילא, ואתעביד עובדא. ומה דתלי במליו, במליו. כד אתגזר במלה, אתער הכי לעילא:

ואי תימא, מלה מה אתער. אלא הכי כתיב, (ישעיה נח) ודבר דבר. ההוא דבר, אתער מלה אחרא לעילא, דאקרי דבר. (הושע א) דבר יי אשר היה. (שמדאל א, ג) ודבר יי היה יקר. (תהלים לג) בדבר יי שמים נעשו. דהא תנינו, ההיא מלה סלקא, ובקע רקיעין, עד דסלקא (ס"א דאתיישבא) בדוכתיה, ואתער מה דאתער, אי טב, אי ביש, ביש. ועל דא כתיב, (דברים כג) ונשמרת מפל דבר רע:

ד' מינין בלולב, ואינון שבעה. ואי תימא דז' מינין אינון. לאו הכי, אלא ארבעה גינהו ואינון מתפרשין לתלתא אחרנין. ובעובדא דלהון אתערין שבעה אחרנין לעילא, לאוטבא עלמא בכמה סטרוין:

בנסת ישראל, אף על גב דאיהי בכללא, מתברכא מפלהו שית, (ס"א ולא תברכא מאינון שית) ומנחלא דעמיקא דמבוועא, דנגיד ולא פסיק לעלמין מימיו דנגדא (ס"א מלנגדא) עלייהו, וינקא לבת. דהא בגין דאיהי בת לה לעלמא עלאה ותתאה, אתברכא מנייהו באתערוותא דא. דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו, בלהו עלמין אתברכו. על דא סובבים את המזבח כמה (כ"ד ע"ב) דאתמר:

ועוד באתערוותא דא, שיתא בלהו מתברכא במיא, לאסתפקא ביה, ואשתאבין בלהו ממבוועא דיינא (ס"א דימא) (דמיא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא, לנחתא לעלמא. ובגין כה, בעיין בלהו לחין ולא יבשין, לאמשכא ברקאן לעלמא, בגין דאילני אליו, בלהו לחין תדירא, וטרפין דלהון משתפחין תדירא, וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא:

ותנינו בספרא דרב המנונא סבא, דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אליו, כל חד וחד מאליו, לא נטיל ברקאן דחדוותא לעילא, אלא בזמנא דא. וחדוותא דלהון בלהו לעילא, וחדוותא דאילנין אליו לתתא, בלהו בזמנא דא הוא. ואתערוותא דלהון באינון קדישי מלכא תליו. וכד ישראל נטלי לון, כלא אתער בזמנא דא, ועלמא מתברכא, (ס"א לכנסת ישראל מתברכא) לארקא ברקאן לעלמא:

חק לישראל – פרשת צו יום ב'

הלכה – הרמב"ם מעשה הקרבנות פרק א'

(יז) כל הקרבנות האלו נקראים זבחים וכל העולות והחטאות והאשמות ושני כבשי שלמים של עזרת נקראים קדשי קדשים אבל שלמים של יחיד והבכור והמעשר והפסח נקראים קדשים קלים:

(יח) האיברים ששורפין אותן ע"ג המזבח מן החטאות הנאכלות ומן האשמות ומן השלמים הן הנקראין אימורין ואלו הן האימורין של שור או של עז החלב אשר על הקרב ובכללו חלב שעל גבי הקבה ושתי הכליות וחלב שעליהן עם החלב אשר על הכסלים ויותרת הכבד ונוטל מן הכבד מעט עם היותרת ואם היה הקרבן ממין הכבשים מוסיף על אלו האליה תמימה עם החוליות מן השדרה עד מקום הכליות שנאמר לעומת העצה יסירנה וכל האימורין נשרפין על מזבח החיצון:

(יט) היתה הבהמה מעוברת אף על פי שכלו חדשיו של עובר ואפילו נמצא חי אינו מעלה חלבו עם חלב אמו אלא חלב אמו בלבד והרי העובר כאחד מאיבריה:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.